

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
1 oktober 2019	D.024277 Z.009856

Voorstel ingebracht door L.S. Huibers
Portefeuillehouder D.J. Russchen
Begrotingsprogramma en
taakveld

Onderwerp **Transformatie en onderzoek tekorten
Sociaal Domein**

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met het voorstel van het college om uit de reserve Sociaal Domein te onttrekken:
 - a. € 50.000,-- voor de inhuur van externe ondersteuning ten behoeve van de transformatie in het Sociaal Domein
 - b. € 32.640,-- voor het uitvoeren van een onderzoek naar de tekorten in Wmo en Jeugdwet

Samenvatting van het voorstel

Alle gemeenten – en dus ook Buren – staan voor de zogenoemde *transformatie* in het Sociaal Domein. Deze transformatie is in Buren één van de vijf strategische opgaven in 2019. We schreven daarvoor het projectplan “*Het Sociaal Domein van de toekomst*” in Buren. Om de voortgang en continuïteit van de transformatie te waarborgen, is het noodzakelijk om extra ondersteuning in te huren. Daarbij komt dat Buren in het afgelopen jaar (2018) voor het eerst is geconfronteerd met tekorten in Wmo en Jeugdwet. We laten hier onderzoek naar doen, zodat we de resultaten kunnen meenemen in het proces van transformatie zoals voorgesteld.

HOOFDLIJNEN

1. Wat is de aanleiding van dit voorstel en wat is het (wettelijk) beleidskader?

De transformatie binnen het Sociaal Domein is geen doel op zich, maar veel meer een uitnodiging aan gemeenten om te vernieuwen en om integraler te gaan werken. De kern van de transformatie is (meer) oog te hebben voor de menselijke maat bij het inzetten van ondersteuning. Het gaat om het beantwoorden van de vragen “wat is passende ondersteuning?” en “hoe zet je zo optimaal mogelijk de schaarse middelen in?” In het projectplan “*Het Sociaal Domein van de toekomst*” in Buren beschrijven we in hoofdlijnen hoe we vorm en inhoud willen geven aan de transformatie binnen het Sociaal Domein. De uitdagingen voor gemeenten voor transformatie zijn als volgt geformuleerd:

- *De kern van de transformatie*: de menselijke maat, de burger aan zet. Inwoners doen van alles zelf en voor en met elkaar: ontmoeting, vereniging, een-op-een betrokkenheid. Hoe kunnen de zorgaanbieder en de gemeente dit faciliteren: buurthuis, wijkteam, schuldhulp-maatjes? En hoe sluit je aan bij deze initiatieven om mogelijke problemen vroeg te signaleren en te voorkomen?
- *Organiseer passende ondersteuning voor burgers die dat nodig hebben*. Bij passende ondersteuning is ketenregie cruciaal. Belangrijke thema's: een op de inwoner afgestemd keukentafelgesprek, adequate inkoop van zorg, begeleiding van uitkering naar werk en overgang 18-/18+.

- *Goed opdrachtgeverschap, goed opdrachtnemerschap, correcte tarieven.* De interactie tussen gemeente en aanbieder is een cruciale factor bij de stap van transitie naar transformatie. Op innovatie gerichte samenwerking, met behoud van de eigen rol is daarbij het uitgangspunt. Het inrichten van professioneel opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, keuze van prikkels en bekostigingsvarianten en bepalen van correcte tarieven staan daarbij centraal.
- *Businesscases voor optimale inzet van schaarse middelen.* Dit begint met inzicht in de verdeelmechanismen van rijksmiddelen naar gemeente en in de bepalende keuzes rond de omvang van uitgaven. Aan welke knoppen kun je draaien om kosten en baten in evenwicht te brengen? Denk aan werk bespaart bijstand, preventie en business afschalen van zorg. Businesscases kunnen concrete handvatten bieden om inzicht te geven in consequenties van keuzes, met een tijdpad en mijlpalen waarin de opbrengst van investeringen gemonitord wordt.
- *Samenwerking en sturing.* De meeste gemeenten werken samen bij de uitvoering van begeleiding naar werk, inkoop van jeugdzorg en Wmo en sociale werkvoorziening. Hoe behaal je voordeel van samenwerking zonder de grip van de gemeente(raad) te verliezen? Kies je voor netwerksamenwerking of een gemeenschappelijke regeling? En hoe kom je tot voor alle partijen reële afspraken wanneer de samenwerking wordt verbroken of juist uitgebreid?

Parallel aan dit inhoudelijke traject laten we een onderzoek uitvoeren naar de tekorten in Wmo en Jeugdwet, om (beter) zicht te krijgen op deze tekorten, door meer inzicht in de uitgaven binnen het Sociaal Domein en in de mogelijkheden om die te beïnvloeden.

2. Wat is het beoogde effect; wat willen we bereiken? En waarom op deze manier?

Het beoogde effect is tweeledig. Enerzijds zijn we er nog onvoldoende in geslaagd om het Sociaal Domein daadwerkelijk te transformeren. De nieuwe taken op het gebied van Wmo en Jeugdwet zijn geïmplementeerd en eigen gemaakt, maar er heeft nog te weinig vernieuwing en ontschotting plaatsgevonden. Een gedeelde en integrale visie op het Sociaal Domein van de toekomst helpt om koers en kaders te bepalen en het Sociaal Domein beter en naar tevredenheid in te richten. Anderzijds zijn we in het afgelopen jaar geconfronteerd met tekorten op Wmo en Jeugdwet. Een onderzoek naar en financiële analyse van deze tekorten is nodig om (beter) inzicht te hebben in de uitgaven binnen het Sociaal Domein. De resultaten van deze twee parallelle trajecten brengen we rond de zomer bij elkaar, om op die manier de implementatie te optimaliseren.

3. Wat zijn de nadelen en/of mogelijke risico's als de raad het voorstel overneemt?

De kosten voor de inhuur van externe ondersteuning ten behoeve van de transformatie en voor het uitvoeren van een onderzoek naar de tekorten binnen het Sociaal Domein, bedragen ruim € 80.000,-. Het college stelt de raad voor om deze kosten te onttrekken uit de reserve Sociaal Domein. De tekorten in Wmo en Jeugdwet in 2018 en de reeds benoemde onttrekkingen uit de reserve sociaal domein zoals opgenomen in de kadernota, hebben de opgebouwde reserve Sociaal Domein echter snel doen slinken. Dat kan in het slechtste geval betekenen dat de reserve Sociaal Domein uitgeput raakt en het niet langer mogelijk is om daaruit geld vrij te maken.

4. Wat betekent het als de raad dit voorstel *niet* overneemt?

De transformatie binnen het Sociaal Domein is in Buren één van de vijf strategische opgaven in deze bestuursperiode en vraagt om een zorgvuldige aanpak. Dat geldt ook voor het onderzoek naar de tekorten in Wmo en Jeugdwet, waarbij we in beeld moeten brengen welke uitgaven er precies zijn gedaan, of er een trend zichtbaar is en of er wellicht sprake is van een aantal incidentele grote uitgaven. Vervolgens kunnen we bepalen in welke mate de uitgaven te beïnvloeden zijn. Voor beide projecten geldt dat er op dit moment onvoldoende capaciteit beschikbaar is. Als de raad besluit geen extra financiële middelen beschikbaar te stellen is het niet mogelijk de voorgestelde projecten uit te voeren, of slechts ten dele.

5. Is het een begrotingswijziging?

Ja. In de begroting is geen geld gereserveerd voor extra inzet in het kader van de transformatie binnen het Sociaal Domein. De tekorten in Wmo en Jeugdwet waren niet voorzien, dus ook voor het onderzoek is geen geld gereserveerd in de begroting. Toch is het belangrijk om nu actie te ondernemen en niet afwachtend te zijn. Met externe inhuur garanderen we voortgang in het traject en kunnen we de resultaten van het onderzoek naar de tekorten meenemen in het proces van transformatie zoals voorgesteld.

TOELICHTING EN UITVOERING

6. Beleidskader

Over onze visie op transformatie in het Sociaal Domein zijn in het verleden al de nodige (beleids) documenten verschenen. Dat betekent dat we al beschikken over de nodige input voor de Burense visie op "het Sociaal Domein van de toekomst". Deze input verrijken we met de opbrengsten van het proces van transformatie zoals voorgesteld in het projectplan. In gesprekken met inwoners, medewerkers van de gemeente en maatschappelijke partners 'toetsen' we vervolgens onze concept visie. Zo geven we ruimte voor wijzigingen en aanvullingen, maar ook voor het aanbrengen van accenten en prioriteiten. Het resultaat is een (gedragen) visie op transformatie: "Het Sociaal Domein van de toekomst" in Buren. Dat vormt vervolgens het (beleids)kader voor de implementatie.

7. Effectmeting, planning en evaluatie

Het traject van transformatie delen we op in vier verschillende fasen, te weten:

- de voorbereidingsfase december 2018 – februari 2019
- de oriëntatiefase maart – mei 2019
- de fase van visievorming mei – juli 2019
- de implementatiefase (vanaf) 2^e helft 2019

De overgangen tussen de verschillende fasen van het traject markeren we door steeds aan het eind van een fase een (eind)product op te leveren. Ze lenen zich ook goed voor een kort moment van evaluatie: zijn we op de goede weg, is er (voldoende) draagvlak en betrokkenheid of is het – om welke reden dan ook – nodig om bij te sturen?

8. Financiën

We kiezen ervoor om de teammanager van Stib ook aan te stellen als projectleider voor de transformatie, vanwege zijn ervaring met en kennis over veranderingsprocessen. De teammanager Stib blijft verantwoordelijk voor zijn team en medewerkers. Om ervoor te zorgen dat de teammanager Stib de transformatie voortvarend op kan pakken, wordt er extra capaciteit voor Stib ingehuurd, in de vorm van een meewerkend voorman. Daarvoor is naar schatting € 50.000,- nodig. Daarnaast is er een beperkt budget nodig om de werksessie(s), de excursie(s) en de consultatieronde(s) te bekostigen. Voor het onderzoek naar de tekorten binnen het Sociaal Domein is € 32.640,- nodig. De hoogte van de reserve sociaal domein, rekening houdend met reeds bestemde onttrekkingen is op dit moment € 1.739.500,-

9. Communicatie

De transformatie binnen het Sociaal Domein raakt veel medewerkers van de gemeente, maar ook onze inwoners en maatschappelijke partners. We streven naar een breed draagvlak. Tegelijkertijd is realisme hierin op zijn plaats: zoveel mensen, zoveel meningen. We spannen ons in om alle betrokkenen zo goed mogelijk mee te nemen in de verschillende fasen van het traject. Dat kan op verschillende manieren, mede afhankelijk van het moment in het proces. We maken daarom geen communicatie spoorboekje, maar zorgen ervoor dat het een steeds terugkerend onderwerp van gesprek is.

10. Burgerparticipatie

We maken geen gebruik van burgerparticipatie bij het nemen van dit besluit. Bij de uitvoering van het project zal er wel degelijk gebruik gemaakt worden van burgerparticipatie en er zullen dan ook diverse partijen betrokken worden.

11. Deregulering

Niet van toepassing

12. Achtergrondinformatie

- Projectplan *"Het Sociaal Domein van de toekomst" in Buren (een nadere invulling van de transformatie), versie 3.0, 22 februari 2019.*

Bijlagen:

- Collegebesluit
- Raadsbesluit

Inlichtingen bij:

Naam	Jan Derksen
Team	Stib